

Geen structurele onderwijstijd in de zomervakantie

Advies over het voorontwerp van decreet over de organisatie van zomerscholen

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Advies op vraag van Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand op 21 december 2021

Uitgebracht door de Algemene Raad op 27 januari 2022 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Crisisbestendig onderwijs op 19 januari 2022 onder voorzitterschap van Luc De Man

Inbreng van de Raad Basisonderwijs op 12 januari 2022, Raad Secundair Onderwijs op 13 januari 2022

Dossierbeheerder: Marleen Colpin

Inhoud

1	Situering.....	2
2	Een plaats voor zomerscholen?	2
	Niet in de plaats van gelijke onderwijskansenbeleid.....	2
	Geen voorafname op debat over organisatie schooljaar.....	2
	Enkel in geval van overmacht.....	2
	Onvoldoende kader	3
	Recht op onderwijs via kwaliteitsvol regulier onderwijs.....	3
3	Als zomerinitiatieven georganiseerd worden.....	3
	Bewaak de lijn tussen onderwijs en vrije tijd.....	3
	Garandeer het niet-verplichte karakter voor deelnemers	3
	Garandeer autonomie over invulling door organisatoren	4
	Garandeer vrijwilligheid en voorzie een goede regeling voor de begeleiders	4
	Voer bijkomend onderzoek om effecten in kaart te brengen.....	4
	Bronnen.....	5

1 Situering

Om de gevolgen van schoolsluitingen en leerachterstand op te vangen, werden er na de twee afgelopen ‘coronaschooljaren’ in de zomervakanties zomerscholen georganiseerd. Die zomerscholen waren een initiatief van minister Weyts en minister Somers. De visienota ‘Van kwetsbaar naar weerbaar’ kondigde al eerder aan dat de zomerscholen voor de volgende jaren structureel verankerd zouden worden.¹ In zijn advies over die nota formuleerde de Vlor al zijn bedenkingen bij dat voorstel.² Nu het voorontwerp van decreet voor advies wordt voorgelegd aan de Vlor, werken we dat standpunt verder uit.

2 Een plaats voor zomerscholen?

De Vlor blijft bij zijn principiële standpunt dat zomerscholen nu niet structureel verankerd moeten worden.

Kwetsbare leerlingen worden in de nota bij het decreet benoemd als de doelgroep voor wie het zinvol kan zijn om extra leertijd te creëren en het leerverlies door de zomer te beperken. De Vlor heeft daar twee principiële bedenkingen bij.

Niet in de plaats van gelijke onderwijskansenbeleid

Ten eerste moet de kwetsbaarheid van leerlingen en de kansenongelijkheid die dat met zich meebrengt, maximaal aangepakt worden binnen het reguliere onderwijs en de tijd die daarvoor voorzien is. In de scholen wordt het gelijke onderwijskansenbeleid voor alle leerlingen uitgestippeld, met extra ondersteuning, stimulansen en remediëring voor wie dat nodig heeft. Dat traject loopt gedurende een heel schooljaar. Het is niet mogelijk om met een zomerschool van tien dagen alle problemen op te lossen of een individueel leertraject buiten de reguliere onderwijstijd te laten doorlopen.

Geen voorafname op debat over organisatie schooljaar

Ten tweede loopt volop het debat over leerverlies tijdens de zomer of hoe je het schooljaar het best kan organiseren om aan gelijke onderwijskansen te werken. Minister Weyts heeft de Vlor gevraagd om het draagvlak te onderzoeken voor een eventuele reorganisatie van het schooljaar en de kritische voorwaarden daarbij. In een denkoefening over de duurtijd van de zomervakantie hebben stimulerende zomeractiviteiten ook een plaats. Door de zomerscholen nu al structureel te verankeren, doet de overheid een voorafname op de uitkomst van dat grotere, nog lopende debat.

Enkel in geval van overmacht

Ziet de Vlor dan helemaal geen plaats voor zomerscholen? Toch wel. Als er structureel verlies is van reguliere onderwijstijd, zoals de voorbije schooljaren het geval was, dan kan het een piste zijn om die tijd elders te compenseren. De zomerscholen hebben die rol dan ook opgenomen in 2020

¹ Vlaamse Regering. [Visienota Van kwetsbaar naar weerbaar. Deel 1. Beter leren, beter voelen. Plan voor een kwalitatief versterkt onderwijs in uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht](#), 11 mei 2021.

² Vlor, Algemene Raad. [Kwetsbaarheid aanpakken via weerbaar onderwijs. Advies over de visienota ‘Van kwetsbaar naar weerbaar – deel 1 – beter leren, beter voelen’](#), 10 juni 2021.

en 2021. Op basis van de inschatting van het verloop van het huidige schooljaar, kan het in 2022 om dezelfde reden opnieuw zinvol zijn.

Daarvoor is echter geen voorontwerp van decreet nodig.

Onvoldoende kader

Het voorliggende ontwerp wil een duidelijk kader scheppen om op die manier meer tijd te geven aan organisatoren, wat de voorbije jaren een pijnpunt was. Maar aan die doelstelling komt het niet tegemoet. Het voorontwerp laat daarvoor te veel beslissingsruimte aan de Vlaamse Regering over de doelgroep en over de projectsubsidies. Dat zal tot onvoorspelbaarheid en onduidelijkheid blijven leiden. De organisatoren moeten tijdig de nodige inhoudelijke informatie hebben en zicht op het beschikbare budget op Vlaams en lokaal niveau, om op een duurzame manier aan de slag te kunnen gaan.

Recht op onderwijs via kwaliteitsvol regulier onderwijs

Buiten crisistijden is enkel het reguliere onderwijs aan zet om het recht op kwaliteitsvol onderwijs en gelijke onderwijskansen voor alle leerlingen te garanderen. De middelen voor zomerscholen kunnen dan ook beter ingezet worden voor kwaliteitsvol regulier onderwijs.

3 Als zomerinitiatieven georganiseerd worden...

Bewaak de lijn tussen onderwijs en vrije tijd

Door de term 'school' te gebruiken, wordt de verwachting gewekt dat zomerscholen behoren tot het formeel onderwijs. Dat klopt niet: zomerscholen zijn een vorm van niet-formele educatie. De term 'school' is verbonden aan erkenningsvoorwaarden, regels en kwaliteitscontrole. Dat geldt allemaal niet voor zomerscholen. De Vlor spreekt dan ook liever van 'zomerinitiatieven'. 'Zomerprojecten' is een andere suggestie voor een correctere of meer aantrekkelijke benaming.

Zomerinitiatieven maken deel uit van het vrijetijdsaanbod en kunnen dus waardevol zijn voor de ontwikkeling en versterking van algemene competenties (eerste doelstelling in het voorontwerp van decreet, artikel 3), net zoals andere vrijetijdsinitiatieven. De koppeling aan onderwijsdoelen en het individueel leertraject van leerlingen die het decreet maakt, is niet wenselijk en ook niet realistisch. Je kan bovendien niet zomaar individuele gegevens van leerlingen gaan uitwisselen zonder de privacy te schenden.

Iedereen heeft recht op vrije tijd en de vrije invulling ervan. Dat kan het best gegarandeerd worden als het vrijetijdsaanbod maximaal toegankelijk is voor iedereen. De Vlor dringt dan ook aan op structureel inclusief domeinoverschrijdend beleid dat inzet op een breed toegankelijk vrijetijdsaanbod voor iedereen. Dat kan via een aanbod van zomerinitiatieven, die volledig kosteloos moeten zijn, maar ook door te werken aan de laagdrempeligheid van andere bestaande initiatieven. En door het hele aanbod voldoende bekend te maken bij ouders en hun kinderen.

Garandeer het niet-verplichte karakter voor deelnemers

Deelnemers aan zomerinitiatieven moeten dat uit eigen beweging kunnen doen. Dat komt in het gedrang doordat een bepaalde doelgroep, namelijk kwetsbare leerlingen, geïsoleerd wordt. En doordat het decreet voorschrijft dat er op maat moet gewerkt worden van het individuele leertraject van leerlingen. Zomerinitiatieven mogen geen verplichte of aanbevolen verlenging van de

onderwijstijd worden voor kwetsbare leerlingen. Ze mogen ouders niet voor een dilemma plaatsen door impliciet of expliciet verwachtingen te creëren of de verantwoordelijkheid bij hen te leggen. De realiteit van de voorbije zomers leert ons dat er wel degelijk een zekere druk ervaren wordt. Er mag zeker geen huiswerk gegeven worden.

Garandeer autonomie over invulling door organisatoren

Hoe een zomerinitiatief inhoudelijk ingevuld wordt en hoe het vorm krijgt, behoort tot de autonomie van de organisatoren. Zij bepalen de doelen en hoe die nagestreefd worden via de ingerichte activiteiten. De rol van de lokale besturen is daarbij ondersteunend.

Garandeer vrijwilligheid en voorzie een goede regeling voor de begeleiders

De volwassenen die kinderen en jongeren begeleiden en animeren tijdens een zomerinitiatief, moeten dat altijd op vrijwillige basis kunnen doen. Omdat er ook naar onderwijzend personeel gekeken wordt om een rol op te nemen, vragen we om een zorgvuldige regeling te voorzien. Die regeling moet rekening houden met het formele kader waarin zij tewerkgesteld zijn én een meerwaarde genereren. De praktijk van de voorbije zomers leert dat grondig onderzoek en afstemming van regionale en federale wetgeving nodig is.

Voer bijkomend onderzoek om effecten in kaart te brengen

De impactanalyse in de memorie van toelichting bij het decreet stelt dat zomerscholen een effectieve manier zijn om leervertraging aan te pakken en er de voorbije zomers erin geslaagd zijn om de meest kwetsbare leerlingen te bereiken. De Vlor vindt dat die conclusies te snel getrokken worden en vraagt om bijkomend onderzoek. Daarbij is ook een vergelijking met het effect van andere vrijetijdsinitiatieven aan de orde, maar ook met het effect van andere interventies om leervertraging of leerachterstand aan te pakken in de reguliere onderwijstijd.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Verreth
algemeen voorzitter

Bronnen

Vlaamse Regering. [Visienota Van kwetsbaar naar weerbaar. Deel 1. Beter leren, beter voelen. Plan voor een kwalitatief versterkt onderwijs in uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht](#), 11 mei 2021.

Vlor, Algemene Raad. [Kwetsbaarheid aanpakken via weerbaar onderwijs. Advies over de visienota 'Van kwetsbaar naar weerbaar – deel 1 – beter leren, beter voelen'](#), 10 juni 2021.